

Эсэгэ ороноо, эхэ нютагаа эб хамта мандуулая!

БУРЯАД

Бугэдэ арадай сонин

ЧИДЧ

1921 оной декабрийн 21-нээ гарана

УРАН ҮГЭ УДХАТАЙ

Хүн юр борын ажабайдалай замаар түрэхинеөө хийши шүгштэрөө ябажа гараха хубитай юм ааб даа.

Чарльз Дарвин хүнине наргашаанаа саашадаана баржа онохион хоёр хүлтэй хохимий мэтээр хэлэнхийн байгша.

Теэд бидэ мүнөө наргашанишье, хүнинешье бу доромжолоё.

Хүнгэшидээдны ехтүрэлтэй: бүхы замбуулшине уурагтархидаа багтаажа, урласагье, үнгэрхийн үеие ерээдүйтгийн шинжэлэн сэгнэж ябажа ухаан бодлгой, амиды ех шанарье - түрэл үхэл хоёрой хоорондохи үйлэ хэрэгье, уйдхар баярые - уулуланшие, шатаанишье байха урин халуун сэдьхэлтэй...

Сэдьхэл ухаан хоёр хүнине сэгнэшгүй хайхан үндэр шаталаа табиши: хайрлаха, үрбэдэх, туналха, ажаллаха, ами наанаа хайллангүй агууех хэрэгтүү түлөө гүнсэх, уйлаха, дуулаха, урдань үзгээхэд харалгаагүй оумые бүтгэн байгуулха, дурлаха аймшагтай ех арга, таагдаагүй ех таабари, танигдаагүй хайхан заабари үйлээн бин болгоно бишүү.

Сэдьхэл ухаан хоёр хүнд үг хүүр бэлэглээ; хоорондоо наанаан юумээх баалдаажа хүгжэхэдэх, хүштамираа элсүүлхэ болгоо: хүн далитай бэшэ аадинийнээ, дэлхийн ара талые хажуудаа асараад хаража үүнаа, түмэр хүлэгүүдэе түерүүлийн, тэнгэрини гүн руу тэгүүлжээ орлонгуудые бодхон, гайхамшагта хүсье гар соогоо адханхай.

Сэдьхэл ухаан хоёр хүнине урин хайхан үгээтий болгоо: эн хадаа хүнд үндэр ех эрмэлзэл, үндэхини бүхэдх, тэнгэри газарай тэнсүүри, жаргал гашуудал хоёрой жама ёх ойлгох, сэгнэх ишадал үгийн.

Хүн тиммээдуулаха аргатай, хатарха хабатай - ингэж амидын жаргалые сүм эдлэн.

Энэмиай манай урин сэдьхэлх, Уран үгэхе!

Манай Буряадта анха түрүүн уран үгийн дэбтэр, уран зохёолий сонин түрэбэ гэж бид, «Буряад үнээрхийд», таанадтаа, хүндээти уншагшад дуулгажа, ишгэдэхи дугаараа хүргэн дамжуулиаби.

«Буряад үнэ - Уран үгэ» түрэл хэлэнхийнай, түрэл арадаймийн аша туникаа хэблэгдэн байха бээз гэжэ пайданабди.

Таанадайнгаа дэмжэлтэ хүлээндби, таанадтаа пайданабди, шотаг зомний!

Наял зохёолой гүүрх туршажа байнаа эдиршүүлхээс эхилээд, иэртэй түрэлтэй, уран үгийн дээдны шадалтан хүрэтэр манай сониний шоурнуудаа айлшан болож буухал байха.

Республикин ажабайдалые, гүрэн түрэ соомной болож байнаа юумэнүүдые, ажажиншие, эрдэм ухаанайшье асуудалнуудые харуулнаа бүтээлийн өөрьигөө нуури олон толилогдож байхаар хараалагдана.

Ород хэлэн дээр бэшгэдэхин зохёолнуудые тогтоон абарабди. Юубгэхэд, уран зохёолгансалцгаа хэлэн дээр бэшгэдэдэг - эн хэлэн хайхан сэдьхэлэй, наруул болиг талаанай, арадуудые ишгэдүүлжин ишгүүлэхые бодлой, зүрхэнүүдые холбонон ариун мэдэрэлэй Хэлэн!

Угтажа абыт даа, буряад арадай, «Буряад үнэ - Уран үгэ!»

Ардан АНГАРХАЕВ,
ахамад редактор,
«Буряад үнэ» хэблэгэй
байшангай генеральна

директор,
Буряадай уран зохёолшодой
холбооной правлении
түрүүлэгшэ,
Буряадай арадай уран
зохёолшо.

БУРЯАД

Бугэдэ арадай сонин

ЧИДЧ

1921 оной декабрийн 21-нээ гарана

2003
мартын
22
Суббото
№ 1 (37)
20699

Хабарай
дунда
хүхэгшэн
туули
нарын

19
гарагай
7

УРАН
ҮГЭ

УРАН ҮГЭ УДХАТАЙ

Хүн юр борын ажабайдалай замаар түрэхинеөө хийши шүгштэрөө ябажа гараха хубитай юм ааб даа.

Чарльз Дарвин хүнине наргашаанаа саашадаана баржа онохион хоёр хүлтэй хохимий мэтээр хэлэнхийн байгша.

Теэд бидэ мүнөө наргашанишье, хүнинешье бу доромжолоё.

Хүнгэшидээдны ехтүрэлтэй: бүхы замбуулшине уурагтархидаа багтаажа, урласагье, үнгэрхийн үеие ерээдүйтгийн шинжэлэн сэгнэж ябажа ухаан бодлгой, амиды ех шанарье - түрэл үхэл хоёрой хоорондохи үйлэ хэрэгье, уйдхар баярые - уулуланшие, шатаанишье байха урин халуун сэдьхэлтэй...

Сэдьхэл ухаан хоёр хүнине сэгнэшгүй хайхан үндэр шаталаа табиши: хайрлаха, үрбэдэх, туналха, ажаллаха, ами наанаа хайллангүй агууех хэрэгтүү түлөө гүнсэх, уйлаха, дуулаха, урдань үзгээхэд харалгаагүй оумые бүтгэн байгуулха, дурлаха аймшагтай ех арга, таагдаагүй ех таабари, танигдаагүй хайхан заабари үйлээн бин болгоно бишүү.

Сэдьхэл ухаан хоёр хүнд үг хүүр бэлэглээ; хоорондоо наанаан юумээх баалдаажа хүгжэхэдэх, хүштамираа элсүүлхэ болгоо: хүн далитай бэшэ аадинийнээ, дэлхийн ара талые хажуудаа асараад хаража үүнаа, түмэр хүлэгүүдэе түерүүлийн, тэнгэрини гүн руу тэгүүлжээ орлонгуудые бодхон, гайхамшагта хүсье гар соогоо адханхай.

Сэдьхэл ухаан хоёр хүнд үг хүүр бэлэглээ; хоорондоо наанаан юумээх баалдаажа хүгжэхэдэх, хүштамираа элсүүлхэ болгоо: хүн далитай бэшэ аадинийнээ, дэлхийн ара талые хажуудаа асараад хаража үүнаа, түмэр хүлэгүүдэе түерүүлийн, тэнгэрини гүн руу тэгүүлжээ орлонгуудые бодхон, гайхамшагта хүсье гар соогоо адханхай.

Хүн тиммээдуулаха аргатай, хатарха хабатай - ингэж амидын жаргалые сүм эдлэн.

Энэмиай манай урин сэдьхэлх, Уран үгэхе!

Манай Буряадта анха түрүүн уран үгийн дэбтэр, уран зохёолий сонин түрэбэ гэж бид, «Буряад үнээрхийд», таанадтаа, хүндээти уншагшад дуулгажа, ишгэдэхи дугаараа хүргэн дамжуулиаби.

Мартын 21 – Бүхэдэлхэйн поэзиин үдэр

УЯНГАДАА ДУРАТАЙ ҮНШАГШАДАА АМАРШАЛАЯ

Уран шүлэгтэ сагай хилэ байдаггүй. Уран шүлэгтэ гүрэнэй хилэ байдаггүй. Ямаршье гүрэнэй, ямаршье арадай дуушан байг - хамаагүй, уянгын ульнаар үнэн сэдьхэлнээ мүндэлнэн мүрнүүдүнэй - мүнхын шэнжэтэй. Ушар нимэээ элтиэ поэдүүдэй шүлэггүүд дэлхэйн олон ондоо хэлэнүүд дээрэ оршиулагдан, оршолон соогуур олошорон тарадаг гээш.

Мүхэшэгүй поэзиин жэшээ - ордой агууех уран зохёолшо Михаил Юрьевич Лермонтовэй шүлэггүүд. Эдэ шүлэггүүдье буряад хэлэндэ оруулан зээлүүлхэ шэдитгэй Буряадай арадай уран зохёолшо Николай Гармаевич Дамдинов. Ийнээд ээ Бүхэдэлхэйн поэзиин алтан холбоо дүхэриг болон жэнгирээ ёшиг аал!

Мүнөө Бүхэдэлхэйн поэзиин үдэрээр уянгадаа дуратай бүхы уншагшадаа амаршалая, Ордой агуу поэзиин тунгалааг булагхаа булаа амсаал даа, энэ үйндэртэй дашаралдуулан.

Галина БАЗАРЖАПОВА.

Михаил ЛЕРМОНТОВ

НҮНИ ХЭЭРЭ ГАНСААРХАНАА ГАРАНАМ

1
Нүни хээрэ гансаарханаа гаранам.
Нүн сагаан манан харгыемни угаана.
Нэлэнхы аажам отгортойдо - харанам -
Нэгэ мүшэнниий нүгөөдтэйгээ зугаална

2
Сэлюун, үндэр, захагүй гээшэн тэнгэрийн!
Сэнхир толон соо амарна оршолон голаб...
Сэдьхэлни тоундэ мүнөөшье зүйн бүриин
Сэбдэг бодолдо дарагданаб даа, халаг?

3
Үлүүшье ехье наанаадаа хүлеэн бэшэлби,
Үнгэрхэнэе үгүйнэгүйлби, хэшээгыт.

4
Эрхэ сулөөл намда үгэгти гэхэлбү!
Энэх нойроор унтахыем зүбшөөгт!

5
Үхэлэй нойроор бэшэ хадаа һайн бэлэй...
Үлгэн дэлхэйн сарюун агаар бии гэжэ
Мүндэгэр сээжэм аалихан амилжа хүдэлнэй,
Мүнхэдээ амиды хэбтэйнэйлби иигэж.

6
Үдэр үүнүүгүй, гэрэлтэ зүүдым наадуулан,
Үеүнэн инагай аматай аялга дуулдаанай,
Зулай дээрэмнүй, ногоон намаагаа наадхуулан,
Зуун жэлэй дуб шууяжал ходо гүйбайцай.
Николай ДАМДИНОВ оршуулба.

Буряад Республикин Арадай Хуралай Мэдүүлгэ

ИРАГТАХИ ДАЙЕ БОЛЮУЛХА!

Нэгэдэмэл Үндэхэдэй Эмбийн хинаалта доро
энэ орон тушаа асуудалые хөөрэлдөөнүүдэй
аргаар гуримшуулан шийдхэхэй дэлхэйн
олонжитын урялжка байгаашаа наань, Иргата
ШАА-гай үүдхээжэй байнаа дайе дажараар дураа
гутажа байнаа Буряад Республикин Арадай
Хуралай Совет, Хуули гаргалгын дээдэйн
зургаанай депутатдуд мэдүүлүүн.

Ирагай хотонуудые зээрлийг муухайгаар
бомбодожо, бээз даанай байдалтай гүрэнисе
буликтаран эзэмдэжэ байнаарын дураа
гутажаанай. Дайай харатай ябуулганууднаа түбүүн
туруулсанамгалан зон: үхижбүүд, эхэнэрнүүд болон
наанаажаалхуундхоядно бишүү.
Нандарал хойшолонгуудые дэбрэгэжэ, түлай
ехэ гарза хоидол ушаруулжка байнаа харатай
муухай ябуулгануудаа Холбоото Штадуудай
удамаршадай зогсохыен амгалан тайбан
байдалдаа дуратай бүхы хүсэнүүдтэй наанаа
нэгэдэжэ байнаа мэдүүлнэбди.

Дайай байлдаагаа дары зогсоожо, США-гай
сэргэй ябуулгануудаар хүдэлмэрийн
болягуулагданаан ООН-ой Аюулгүйн Соведэй
харуулан доро хеэрэлдөөнүүдээз ээрэхээз
эрилт табианды.

Шэн түхэлэй буу зэбсэгүүдье туршаха,
Ирагай нефтийн мэдэлдээз абаахы шунахайрнан
Холбоото Штадуудай зонхилхы ябуулгануудые
бэлүүлхэ зорилготойгоор дай үүдхэнэй САА-
гай сэргэй удамаршадай ама татахые хүсэхэ
байнаа мэдүүлнэбди. Дай үүдхэнэ ушар
шалтагаануудын наанааа абаанай байна,
хархис ябуулгануудай хойшолонгууд бүхы
дэлхэн олон оронуудтаа аюул тохёолдуулхадаа
боловхай байнаа мэдүүлнэбди.

Дайай харатай ябуулгануудаар болоулж, Ирак
тушаа асуудалые хеэрэлдөөнүүдэй аргаар
шиидхэхэ, буу зэбсэгүүдээз хуряалгыен
уласхондрын хинаалта доро абааха талаар
шэглүүлэгдэнэйн Россиян Federatsion<br

ЭРДЭНИ-ХАЙБЗУН ГАЛШИЕВ

БЭЛИГЭЙ ТОЛИ
* * * ЗЕРЦАЛО МУДРОСТИ

Свообразным зеркалом ментальности бурятской нации конца XIX, начала XX века, отражающим психологию этнической общности людей и мировоззрение бурятского народа, является знаменитое произведение Э.Х.ГАЛШИЕВА «ЗЕРЦАЛО МУДРОСТИ». В нем образно представлен национальный характер этноса, выражающий основные черты психического склада нации.

Нравоучительные стихи «Зерцала мудрости» в художественной форме проявляют основную совокупность ряда естественно-биологических, социальных факторов и особенностей поведения представителей этноса, преемственно передаваемых в течение длительного исторического периода.

Эрдени-Хайбзун ГАЛШИЕВ

БЭЛИГЭЙ ТОЛИ

ХОЁР ЁНОНОЙ АБАХА, ОРХИХҮЕ
ҮГҮҮЛЭГШЭ БЭЛИГЭЙ ТОЛИ
Хэн гэм бүгдэй тэбшээд,
Эрдэм бүгдэй түгэсөөд,
Юртэмсэтэн бүхэн шүтэхэдэ
зохисотой болонон
Ех Шадагша - Тэрээндэ мүргэмүй.

Хүнүүдэй үйлэ, үйлэдбэриин
Зохисотой ба зохиго үгье илгаха үгэ
Шастарнуудай хойноноо дагажа,
Али шадахаараа үгүүлэхүү.

НЭГЭДҮГЭР БҮЛЭГ
Аяа нүхэд аа!
Зүнай сагай булжамуур мэтэ
Эртэ бодогты.
Хүнэй энэ наанай ута
Үйлэй үдэр мэтэ.

2
Орон хашаа, гэр байшангуудые
Өфөрын нюур мэтэ сэбэрлэ.
Арюун сэбэр байгаа һаа,
Арбан зүгэй хүнүүд ерэжэ эдээ эдихэ.

3
Зээлийн забар ба оршон
тойроннииешье
Гэр байшангаа мэтэ сэбэрлэ.
Баана шээнэй хэнгээр хүрээлээ
һаа,
Зуудаг нохой уянан газар мэтэ болохо.

4
Шээхин сагташье,
Далда газарта эшэмхэй эхэнэр мэтэ
ошо.
Үүдэнэйнгээ дэргэдэ хормойгоо
шуугаад нуугаа һаа,
Адуунаан мэтэ муушалгадаа.

5
Эдээнэй наба нуулгыиешье
Үдэр бүри найсаар угаа.
Дээдэ арюун ёнотон
Эдээ умдыиешни тэбшэхэгүй.

6
Бана үе үедэ
Бэе, хубсааа найсаар угаа.
Тэрэ хадаа хүнэй ёндо
Арюун ябадалтанай ён мүн.

7
Өфөрингөө нуудаг гэр байшангые
Бээдэ таарахаар, сэдхэлдэ
зохисотойгоор бари.
Гахайн хашаа мэтие баряа һаа,
Тэрэ хадаа хамаг үбшэн гараха газар
борохо.

8
Гэрэй ехэ, бага үүдэнүүдые
Сэргэй хэрэмэй үүдэн мэтэ бэхилэ.
Хаалгые хоёр, гурбан дабхар
Түмэрөөр боохөөшье хэн ядахаб.

9
Гэнтэй дайсан дээрмын ерээ һаа,
Нимгэн хаалгаар яажа хаахаб?
Тэрэшлэн һангтай гэрэй үүдышье
Хэрэмэй үүдэн мэтэ бэхилэ.

10
Эдээ гэртэй хадагалангүй,
Эдэй гэртэй хадагала.
Хэрбээ эд гэмтэйшие һаа,
Өфөрийн аминда хорлол бага байха.

11
Эдэй гэр тээшэ
Үйтэн бишыхан шагаабари нүхэ гарга.
Хулгай дээрмэшэн ерээн бологшье,
Нүхэнхөө номоор харбаха гэжэ
айданаа хүрэхэ.

12
Бээз аршалжа, үйдхараа шэнгэхэй
тулада
Гэрэй дээрэ дабхар гэр барий.

Тэрэнэй бишыхан үүдэнэй халхабшын
арааа
Дайсантай хүсэ эдие гаргалсажа
шадахаш.

13
Гэр тойруулаад
Түрмийн хашаа мэтэ хашаа бари.
Түг хийдэхэн ехэ сэргэгэрэгий һаань,
Тэрээгээршье багахан дээрмэ,
хулгайшиие хашаа.

14
Хашаанаа гурбан тохойн тэды
набтараар
Зүг бүхэнэе табсангаар хүрээлэ.
Тэрэнэй дээрэ байжа хашаагай
саананаа
Дайсантай хүсэ шадал үзэлсэж
шадахаш.

15
Зүг бүриин табсанда абириха
Гэшхүүр байгуулна.
Али зүтгээшье дайсан ерээ һаань,
Тэрэнэй дээрэ өөрөө абириха гарахаш.

16
Нуунаан гэр ба эдэй гэрэй забарнуудта
Зуудаг нохойнуудые үя.
Тэдэнэршье багахан хулгайн аюулнаа
абарха,
Тэдэнэй дуугаар нойрхоо һэрихэш.

17
Бана гэрэй дотор
Хаб нохойшие тэжээ.
Үүдэнэй нохойн һэриуулж шадаагүй
байбални,
Энэнь лаб һэриуулхэ.

18
Бана айл аймагууд
Хоорондоо дээхэ татаад, хонхи зүүгты.
Дайсан дээрмэ ерээ һаань,
Хонхын дуугаар айл аймаг бүгэдэ
ерхэз.

19
Хүнэй гэртэшни ерэхэ үедэ
Манайда морилхонтай һайн гэжэ
хэлэ.
Баясхалангай үгөөр угтадаг гээшэ
Мэргэн зоной ябадал мүн.

20
Гэнтэй ерээн айлшадта
Ураг садаадаа мэтэ эдээ умда
найруула.
Тэрэ хадаа энэ ороной
Эртын һайн журам мүн.

21
Эдээнэй үедэ бана хүнэй ерээ һаа,
Харамнан шарайгаа уршилган бү
харамна.
Шүдэо ирзайн эдигшэ нохой мэтээр
Зон муушалха.

22
Эдеэгээ харамнаашье бол,
Баясхалангай дүрөөр айлшаниие
хүндэлэ.
Хэзээдэ нэгэ тэрэнэй гэртэ
Орохын саг өөртэшни ерхэз.

23
Эдеэн багашье болонь,
Эхэ хүбүүн хоёрой хубалсадаг мэтэ
харин зонтой хубаажа эди.
Хожом тэрэнэй гэртэ
Өфөрийн ерээн мэтэ орох
борохош.

24
Эдээнэй амтатайе
Буса хүндэ хайллангүй үгэ.
Тэрэ эдээ өөрөө эдээ һаа,
Хэрэгтүй хосорхо болоно.

25
Зүг үгүгөөр зайгуултаан
гуйраншанда
Уринаан айлшандаа мэтэ эдээ умда

Үгэ.
Тэрэ хадаа шинии муу нэрье

Хан орондо дуулгагша элшэ мүн.

26
Ута замай ябадалнаа эсгэшдые
Хэзээдэшье бү үдээгты.
Эдээр баян болбошье,
Хүүрэй газартахи жэмэстэ модон мэтэ
бүгэдэ хэрэгсээхэгүй.

27
Намганайнгаа эдээ найруулхада,
Нюдөөрөө дахин дахин бү хара.
Тэрэ айлшан
Шадалгүй адаг эрэ гэжэ ажаглаха.

28
Бусадтай үгэ хөөрэлдэхын сагта
Намганайнгаа нюур бү хара.
Тэрээнэйнэшье айлшан шамайе
Шадалгүй адаг эрэ гэжэ мэдэхэ.

29
Айлшандаа эдээ табианай һүүлдэ
Тэрэ эдээгээ бү хара.
Ехээр эдюүжэ гэжэ
Нэжэглэхэн мэтэ үнэнхөөр зохиц
бүшэ.

30
Зарса нүхэр ба намгандаа
Айлшадые хүндэлхэ зэргье урид
найтар нурга.
Урид али хирээр бэлдэхые лаблангүй
Айлшадай нюурта зүблөө һаа,
зохисотой бүшэ.

31
Айлшандаа хүндэлэл хэхэдэ зохиц
һайн эдээ ба жэмсэые таһаралгүй
хадагала.
Хаан үг, али түмэшэд - хэн морилхон
боловошье,
Хүртэхээз эшэхэгүй байха.

32
Хэрбээ найруулнаан эдээн үгы байгаа
һаань,
Мүнөө һайн эдээн байба үгы гэжэ
хэлэ.
Дуугүй нуугаа һаа,
Эдээгээ харамнаан мэтэ үзэгдэхэ.

33
Эдээ табиихын сагташье
Мүнөө һайн эдээн байба үгы гэжэ
хэлжээр таби.
Найниие табиан болбошье,
Муушалнаар табяа һаа, зохиц байха.

34
Эрхэ бэшэ өөрьин намганнаа асууха
хэрэг гаралаасуу.
Далда газарта асуу.
Бусадай нюур дээрэ асуугаа һаа,
Тэрэ хадаа наадалуулхын орон болох.

35
Ашата эсэгэ эхэ хоёрые
Номой ёндоор хүндэлэн яба.
Энэ наананд
Амиды бурхан гэжэ юртэмсын зон
хэлсэдэг.

36
Үндэр наанатанииешье
Эсэгэ эхэ мэтэ хүндэлэн яба.
Наанандаг ба хэшэг олох гэжэ
Эртын зоной хуушан үгэ бин.

37
Аха дээдэшүүлдэшье
Алииндань али зохисотойгоор хүндэлэл
бүтөө.
Тэдэнэр баясанаар
Шамайе хүбүүндээ адли тэдхэхэ
болово.

38
Илангаяа нютагай хүн ба айл
аймагуудые
Дайсан болгонгүй нүхэр болго.
Нютагай хүнүүдэй хорлохо,
туналхыиешье гарахань
Ойро ба хүснинишие ехэ.

39
Мүнөө үнээдэлдэхэн дайсан үгы
боловошье,
Ехэ хүсэтиэндэ үргэлжэ шүтэ.
Хайлража хандаха абарагша үгы
гээшэ һаа,
Тэрэ хүн ойн гуроөнэн мэтэ мүн.

40
Ехэ хүн, ехэ ноёдто
Хэмжүүрээ хэтэртэй бү үүгэдэ.
Ехээр айха үүгэдэхые хэтэртэй һааш,
Арьяатан мэтэ баһамжалха.

41
Бусадай эзлэн эхэнэрые
Гансаараа нуунаан бологшье, бү эдлэ.
Изагуур яйые залгаха хүбүүн ба
амяашье
Бусадта алдахын уршаг байха.

42
Элдэб хонжоонай наадаар
Үдэр бүри бү наада.
Иллагдаа һаа, энэ наандаа эдээр
гэмтэхэ,
Илаа һаа, хойшодоо тэрээнхээ доорор
гэмтэхэ.

43
Нэн олон хүннөо
Ури зээли бү аба.
Ури олонто хүнүүд
Үбшэнэй хогтой хүн мэтэ өөдэлхэгүй.

44
Хэрбээ зээли абаха хэрэг байгаа һаань,
Ехэ эрхим хүннөө аба.
Тэрэ түрээн нэхэхэгүй,
Түлэхэ хүрээтэр хүлэхэшье байна.

45
Эд доторхи хайратануудаа
Ураг садаадашье бү үзүүлэ.
Аха дүү мэтэ инаг болобошье,
Муу наанал түрэхэгүйн лабгүй.

УРАЖ
723

46 Хулгайша хүнине үйлэ, ажалда мэрэг бологшье, Нүхэр бү болго ба зарсаар бү зара. Гэр байшангай байдалнуудые наитар мэдээ хаа, зохижогүй.

47 Далда газарта муу хүннөө эд ашагтай бологшье, Худалдажа бү аба. Хулууhan эд худалдаха, Угышье хаа, худалаар гүжэрдэхээшье магадгүй.

48 Өөрөн эд бүхэнэй тэмдэгье, һамганийгаа нюур мэтэ танин яба. Хулгайшан абаашаад үнгэ хубилгаан болбошье, Тэрэ эдье танижа шадахаш.

49 Олзо гарза багатай зүйлнүүдтээ Эдэй тоосоо нэн ехэр бү хэгты. Газаа таланаа зохицоор ба холын бодолтойгоор Зуу угтөөд, мянгые абааха гэдэг мүн.

50 Айхабтар үнэ ехэтэй Эд бү эдээ. Эд барагдабашье, бии болон. Буюн барагдаха гээш тэрээнтэй адли бэшэ.

51 Алтан мунгэн тэрэгүүтэннээс Буюн хайратай гэжэ наана. Буюн барагдаа хаа, лаб үхэхэ, Эдэй барагдамсаар үхэхэ үгти.

52 Шэмэг ба хубсааар гоёхые хүсөө хаа, Бурхан шүтооннөө урид бү үйлэд. Хэрбээ гоёхые хүсөө хаа, Шүтооннөө үүүлдэ үйлэдхэдэ зохисотой.

53 Шэнэ хубсаа үмдэхын сагта Минэлзэн байжаа өөрыгэо бү хара. Тэрэ хадаа бусадай нааданай бүлэндэ Өөрыгэо табибан мүн.

54 Шэмэг ба хубсааар гоёхын сагта Тэрэнээс бусадта бү найрха. Тэрэннээш нэн үлүү торгон хубсаа үмдэдэгшие Бусадай дундаа байдаг.

55 Хадамда ошоон басаган мэтэ Үдэр бүри бү гоё. Хэзээ хэрэгтэй сагтаа үмдэхын тулада химгатай хадагалаа хаа, Саг үргэлжэ гоёнон мэтэ мүн.

56 Өөрингөө зөөриин хэмжүүрхээ үлүүгээр Нэн гоёжо бү хүрхигты. Үйтгэй хүн манаг торго үмдөө хаа, Зааналай золиг мэтэ бүгэдэндэ багуулха.

57 Хэрбээ айхабтар ёлон буруугаар Гэмтэл болонон гээшэ хаа, бү гоё. Хамаргүйн мунгэн хамараар гоёнон мэтэ Улам нааданай орон болохо.

58 Өөрингөө изагуурай шэмэг хубсаа орхижо, Буса уладай шэмэг хубсаа бү дууряа. Эрэшье бэшэ, эмэшье бэшэ эрсэ мэтэ, Өөр, бусад - хоюуланини бэшэ бэсэрэг болохо.

59 Эдээр багахан баяжахын сагта Хаанай хүбүүн мэтэ бү омогшо. Муу изагуурта хүн золой эрхээр эд олобошье, Ядуугай хүбүүнэй нэрээс орхижогүй.

60 Адха хүсэн, эд товар ехэ угы гээшэ хаа, Ехэ хүнэй алхадалые бү наажаалда. Богоол үхин хаанай хатанай хэхийэ аүрье гаргаа хаа, Нааданай орон болоно.

61 Гудамжаар ябагаар ябаха сагтаа Огторгой оодэ хараад бү яба. Үнөө угышүүлшье ууртай дайсанaa үзэнэн мэтэ Үнэрилдэжэ эхилхэ.

62 Тэрэшэлэн ябагаар ябаха сагтаа Газар руу хаража бү яба. Тэрэ хадаа зүрхэгүй гү, Угышье хаа, муу наантай мэтээр үзэгдэхэ.

63 Баа ошохо үедөө Нэн хурдаар бү яба. Тэрэшье ухаа муутын ябадал мэтэ Бусадта харагдаха.

64 Эд хэдэ шэнээн хайратай болобошье, Аминнаа хайратайда бү бодо. Эд суглуулжан хадаа аминай тулада мун гэшэ, Амин хадаа эдэй тулада бэшэ юм.

65 Бусадай нюдэндэ үзэсхэлэн буса Хахархай хубсаа бү үмдэ. Хүн бүхэн баамжалхаа болоод, Нохойшье хусажа угтала.

66 Эдэйнгээ хэмжүүртэй зохицуулан, Шэмэг хубсаа хайн тэдье үмдэ. Хубсаан эзэнтээ хамта түрээн мэтэ Хүндэ сог ба үүр жабхалан оруулха.

67 Тэрэшэлэн мориной хэрэгсэл-эмээл, хазаар, Тэрэшье хайн нэгье эдээ. Мориной эзэнэй хүсэ шадалые Моринойн хэрэгсэлээршье мэдэхэ.

68 Нанахан газартаа түргэн хүрэжэ шадаха Хоёр нэгэн хайн мори үргэлжэ бар, Гэнтэ эддэб аюул, Олзотой эдтэй ушархашье магадгүй.

69 Зун, үбэл, хабар сагта зохицуулжан Гурбан хайн хубсааны үргэлжэ байлаа. Гэнтэ хари газар, Элдэб хуримда ошохо ябадал гараахашье үе бии.

70 Эдеэн ба хубсаа хайрлажа, Гутатар бү хадагала. Тэрэ хадаа үлдоошибе хаа, Нюужа буладаг хуби муутай хирээгэй зан мүн.

71 Бээдэ лаб туяатай эдеэн, хубсааны Үнэтэй болобошье, хэрэглэ. Эд бүхнине тэбшэжэ, Бэөөв аминда адли сахиха хэрэгтэй.

72 Эдеэн, умдан элбэг болобошье, Нэн садатараа бү эди. Эдимхийнүүдэй олонхинь Эдеэн шэнгэхээ болионон үвшинеэр зобогшод үзэгдэдэг.

73 Эдеэн, умдан аманда амтатай болобошье, Хэмжүүрхээ хэтэртэр бү эдээ. Ухэнэнэй хуримда ерэхэн гуйраншан мэтэ эдээ хаа, Хото доройтохо.

74 Аминай шүтоөн болонон хотие Нюдэнно хайратайда бодо. Нохор болбошье, үнү удаан амидарха, Хото доройтоо хаа, тэрэндэ адли бэшэ.

75 Эдеэнэй урдахине шэнгээнгүй, Удаадахине хэзээшье бү эди. Гэдэнээ үлдөөгоэд эдээ хаа, Эдеэн бүхэн амтатай, зохижо болоно.

76 Үвшин үгы болохо, махабадаа тэгшэдхэхын тулада Эдеэр эртэ эди. Үдэшэ хэбтэхэ сагта эдээ хаа, Үвшине шүсчэдэг гэжэ мэргэд номнодог.

77 Хэрбээ хэбтэхин сагта эдээ хаа, Үглөө эртэ эдээ бү эди. Хэбтэхэ бодохо хоюуландань эдээ хаа, Хоронай дээрэ хоро эдийн мэтэ болохо.

78 Тэрэшэлэн хэбтэхэ дээрээ эдийн байгаа хаа, Үглөөгүүр эртэ бусалдан ухаа уу. Тэрэ хадаа Хитадай уладай заншал мүн.

БҮРЯД ҮНЭН

22.03.2003

№1(37)20699

79 Үдэшэ хэбтэхэ дээрээ эдэлээгүй хаа, Хойто үдэрэй эхиндэ эдээ эди. Тэрэ хадаа шагжаалигуудай хаанай хойноно орогшо Шрамануудай ёх мүн.

80 Шүдоор жажалан эдихэ эдээнэй, Жэмсэй зүйлнүүдье хотоодын хахад тэдье эди. Хотоодын амнарые хоонон табиха гээш Мэргэн эмшэнэй ёх мүн.

81 Баян болбошье, амтатай эдеэн бүгэдье Хүсэлэн бэдэржэ бү эди. Тэрэ хадаа аман дотор үнү удаан тогтон байхагүй талаа Хэрэг багатай мүн.

82 Илангаяа шэхэр бурам эдээ нийндаа бү сэдьхэ. Газартаа нэлбэх шүлнэндэ Шэхэр холижо эдидэдэгийн мүн.

83 Саг үргэлжэ шүлнэн, нююн тэдье Эдээн умдан мэтэ бү залги. Үргэлжэ залгяа хаа, үдэр бүри шүлнэн, нююнаа Нэгэ нэгэ угаалай нaba тэдье залгиха болоно.

84 Өөрэн бэе махабадта таарана гэжэ Хилэнсэтий холисодонон эдээ бү эди. Тэрэшье эдеэн тамын ороной галдадаг гэртэ Шара үнэнэй нүхэннөө шатаха болоно.

85 Тэрэшэлэн үвшиннөө налахада түнхлэх гэжэ Хилэнсэтий холисодонон эдээ бү эди. Тэрэшье тамины орон хүрэхэн сагта Эдэгхэгүй үвшингүүдье үүсхэхын эдээн мүн.

86 Мяха ба өөхнүүдье үдэр, үнүн бүгэдэй Арьяатан мэтэ бү эди. Дары сагта бэеын хүсэ үүсхэбэшье, Тэрэ хүнэй түргэн үтэлхэ үзэгдэдэг.

87 Шэнгэн умданай зүйлнүүдье Тулам дотор үнэ юулэн мэтэ бү уугты. Бэе, намаг, зулгэ газарай үбнэн мэтэ дэлгэрбэшье, Түргэн үтэлхэ.

88 Илангаяа сай умдые Тулам доторхи үнэн мэтэ бү уугты. Хотоодын галай элшэ доройтохо, Бэе түргэн хүгшэрхэ.

89 Оддонон бүхэнни хүгшэн нохой мэтэ Шэнжээлэл үгы бү эди. Амтан ба шадалаараа зохицдохогүйе Эмшье хорон болоно.

90 Олон зүйлэй эдээ холижо, Шэнжэлэнгүй бү эди. Амтан ба шадалаараа зохицдохогүйе Эмшье хорон болоно.

91 Эдээнэй олонхинь Арбайн талханай зүйл ба боорсог мэтэ эди. Оддоходоо бэлэн, үнөөршье бага, Үвшингүүдье үүсхэхгүй, бээдэ таарамжатай.

92 Бээдэ зохижо эдээнүүдье Нэгэ хэдэн хоногоор һэлгүүлжэ эди. Нэгэ зүйлэй эдээ үнү удаан шүтээ хаа, Тэрэннээ боложо шэнгэхэ болионон үвшин үүсхэхэ.

93 Зарим уедэ тараг, айраг, Тэдэнэй шүүнэнэй зүйлнүүдье багахан уу. Тэрэшье бээдэ таараха. Бэе сэдьхэлдэ хүнгэн байха.

94 Хүйтэнэй охин ехэтэй үбэлэй сагта Шэмэйтэй эдээнэй хайн тэдье шүтэ. Махабад хёморлон үвшингүүдэй олонхинь Хүйтэнэй нүхэсэлнөө гарадаг.

95 Үдэр дунда эдээндэ садаанай нүүлдэ Үдэр бүри бү унта. Тэрээнээ үлүү - Үгэ хэлсээ хаа, лаб амиды нууцанинь мүн.

96 Ухаа мэдээгүй болгодог нойрто Самадиин амитан мэтэ бү шүтэ. Тэрэ хадаа угы байнантай адли тула Угы гээшье амгалан гэжэ бодоно мүн.

97 Эдээнэй бага шэнгэнэй хойно Хүйтэнэй амисхаалые шанга бар. Бэе шириг болоод, үбшэндэ а батхагүй, Амисхаалынь барагдалгүй үнү удаан амидарха.

98 Эдээн умдые шүтэнэй үүлдэ Багахан эргисэжэ яба. Муу хии ба муу шунаан арилха, Бээын үдалнууд шударга болох.

99 Эргисэж ябанай хойно амархын талаа Уруугаа хаража, хоёр далые эзлжэлжэ, хурмахан зуура хэбтэ. Ологойн хии доошоо гаража, Эдэ умдан түргэн шэнгэхэ.

100 Тохолиг эдээ эдээ хаа, Эдээнэй ташуур дабнатай үнэ гү, или шинта гэжэ сай уу. Урдахи эдээн түргэн шэнгэхэ болоод, Хойшонхи эдээндэ дуршал хаагдахагүй.

101 Нэгэ аяга сай уухадаа, Нэгэ шэмхэ дабна хэжэ уу. Эдээн умдан түргэн шэнгэхэ, Хотоодын үвшэн арилха.

102 Баа саг сагта халуун гэртэ гү, Али баанида угаал хэхэ. Хии ба бадаган арилха, Арианай үнгэ тунглаг болох.

103 Зарим уедэ ойн сэлгээн, Сэдьхэлдэ зохисотой сэсэглигье шүтэ. Үйдхарай харанхы арилха, Сэдьхэлдэ амгалан баясхалан дэлгэрхэ.

104 Зарим уедэ инаг нүхэдтээ хамта Баясхалантай хөөрлэдэх хэгты. Зүрхэнэй муу хии арилха, Сэдьхэлдэ баясхалангай сог тэжээхэ.

105 Хэрэг үгыгээр Хари айл аймагые бү зайд. Хэрэгэгүй ябаад зайгаа хаа, Гудамжын дундуур хэсэнэн зольбо нохой мэтэ болох.

106 Бүхы шадал, оролдолгоороо Гансахан амгалан жаргаланине бү эрхилэ. Амгаланине хэдэ шэнэн амсанай хэмжүүрэй Тэдэ шэнэнээр буюн барагдаха.

107 Үзэг мэдэхэ хаа, Эмэй шастарнуудтаа хайса нуралса. Хайратаа аминайгаа Уни удаан амидархын аргануудые мэдэхэ.

108 Хэрбээз үзэг мэдэхэгүй байгаа хаа, Үвшингүүдье үүсхэдэг шалтагаануудые асуу. Эдээнэй ябадалдаа бээс сахяа хаа, Үнгэй гэрье суургаар бэхилнэн мэтэ мүн.

109 Үвшингүүдье үүсхэдэг эдээн ябадалые Сэдьхэлдэ зохисотой болбошье, найн сээрэлэ. Амнда шунахайрхан дайсан Үвшэн хадаа дээрэш буугаа хаа, юу үйлдэхэ бэ?

110 Энэ хадаа

22.03.2003

№1(37) 20699

БУРЯД УЧЭН

4

Понедельник, 24

Вторник, 25

Среда, 26

Первый канал

07.00 Телеканал "Доброе утро"
 Новости
 10.15 "Парк Юрского периода: Затерянный мир".
 12.30 "Фабрика звезд-2"
 Новости
 13.15 Что? Где? Когда?
 Смак
 14.40 "Путешествия натуралиста"
 Док-детектив. "Роковой тост". Дело 2001 года
 Новости
 16.15 "Дике штучки"
 Т/с "Парижский антиквар". 1-я серия
 18.00 "Большая стирка"
 Вечерние новости
 19.30 "Фабрика звезд-2"
 Жди меня
 20.00 "Кто хочет стать миллионером?"
 Время
 22.35 "Легендарный герой-3"
 Т/с "Тайны века". Секреты королевской семьи. Смерть принцессы Дианы
 Ночное "Время"
 00.25 "Фабрика звезд-2"
 01.05 "Новый день". Новые чудеса света. "Райский сад"
 01.35 "Новый день". Теория невероятности. "Главная тайна жизни"
 02.05 "Ангология"
 Новости
 03.10 Т/с "Беглец".
 04.05 Фигурное катание. Чемпионат мира

<<РОССИЯ>>

07.45 10.45 "Доброе утро, Россия!"
 Х/ф "Междун. антегом и бесом" (Франция). 1995 г.
 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
 ВЕСТИ
 13.20 "Короткое замыкание". Ток-шоу Федора Павлова-Андреевича
 ВЕСТИ НЕДЕЛИ
 БГТРК
 15.30 Детское время "З.4..."
 Рек-тайм - время Вашей рекламы!
 "РОССИЯ"
 16.00 ВЕСТИ
 16.20 Что хочет женщина"
 Т/с "Трое против всех-2"
 18.15 Честный детектив
 18.45 "Экспертиза"
 ВЕСТИ
 БГТРК
 19.20 "Байкал". Инф. программа
 Прогноз погоды и рек-тайм - время Вашей рекламы!
 19.30 Прогноз погоды и рек-тайм - время Вашей рекламы!
 19.40 "Бурнад орон". Чудо-публицистическая программа
 20.10 Программа "Человек"
 Вести-Бурятия
 "РОССИЯ"
 20.50 "Комиссар Рекс". Т/с
 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
 ВЕСТИ
 22.00 БГТРК
 22.30 Вести-Бурятия
 22.40 Прогноз погоды и рек-тайм - время Вашей рекламы!
 "РОССИЯ"
 22.50 "Спокойной ночи, малыши!"
 Т/с "Пропинканы".
 00.00 Т/с "Кобра. Антитеррор". Фильм 5 - "Венок сонетов"
 Т/с "Кобра. Антитеррор". Фильм 5 - "Венок сонетов"
 01.00 Ток-шоу "ВЕСТИ+"
 ВЕСТИ-СПОРТ
 01.30 Х/ф "Тайны борта 25-16"
 Х/ф "Футбол России"
 Х/ф "Шаги Хилл" (США)
 Спец. корреспондент
 06.00 "Комната смеха"
 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
 ВЕСТИ
 07.15 Канал "ЕвроНьюс" на русском языке

ТВИКОМ

07.00 Школьное ТВ
 07.30 "Лоск". Погода. Гороскоп
 "Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры"
 08.00 М/с "Джим Баттон"
 М/с "Инспектор Гаджет"
 08.50 "Большие деньги"
 09.15 "Кино". "Прорыв"
 10.15 "1/52". Спортивное обозрение
 12.25 "Безумный мир". д/ф
 13.25 "Вино любви". теленовелла
 14.30 "Семейные страсти". Ток-шоу
 15.30 "Лоск". Погода. Гороскоп
 15.50 "Русские в Городе ангелов". Телесериал
 17.00 М/с "Инспектор Гаджет"
 17.25 М/с "Джим Баттон"
 17.30 М/с "Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры"
 18.15 "ОБЖ, или Обратно в Париж", телесериал
 18.45 "Муз. поздравления"
 19.00 Сеняча-1. Комедийный сериал
 Сеняча. Погода. Гороскоп
 20.00 "Лоск". Погода. Гороскоп
 20.25 "Футурама". М/с
 20.55 "Футурама". М/с
 21.20 "Русские в Городе ангелов", сериал
 Сеняча. Погода. Гороскоп
 22.30 "Кино": "Смертоносные земли"
 01.15 "24". Спорт
 01.30 "24". Спорт
 01.45 "Нокаут". Новости бокса

АРИГ УС

08.00 Новости. Погода
 08.30 Жизнь без риска
 08.35 Свободное время
 09.05 Формула успеха
 09.15 Вне закона
 То, что надо
 10.00 Х/ф "Хастил детектив, или Операция "Кооперация"
 11.45 Х/ф "Хастил кометы: Нона Гангриндашвили"
 12.35 Платформа
 13.50 М/ф "Таежная сказка"
 13.00 Новости. Спорт. Погода
 13.50 Х/ф "Крутые. Смертельный шоу"
 Перерыв до 17.00
 17.00 Новости
 17.25 М/с "Гарфилд и его друзья"
 17.50 Победоносный голос верующего
 18.20 Музыкальный подарок
 18.40 То, что надо
 18.50 Т/с "Сезон охоты", 2 с.
 20.00 Новости
 20.25 Восточный экспресс. Погода
 20.45 Формула успеха
 21.00 "Великолепная пятерка": школа № 49 - Гусиноозерская школа № 2
 21.40 Жизнь без риска
 22.00 Смотрите, кто пришел
 22.10 Гуашите свет
 23.40 Восточный экспресс. Погода
 00.00 Новости
 00.35 Новый век
 Состав преступлений
 01.05 Вышин свет
 01.20 Детали

СТС - «БАЙКАЛ»

17.00 Т/с "Тайны Смолвилля"
 Т/с "Друзья"
 18.30 "Частная милиция"
 19.00 Ток-шоу "Девичьи слезы"
 Осторожно, модерн!
 20.30 Комедия на СТС: "Альф"
 20.55 Программа Арины Родионовой "Дефиле от "Италмоды"
 21.00 "Зачарованные", т/с
 22.00 Кино на СТС: "Бестолковые"
 Осторожно, модерн!

НТВ

07.00 Утро на НТВ
 09.55 Детектив "Сыщики"
 "Сегодня утро",
 Погода на завтра
 "Экстримальный контакт. Акулы"
 "Водные истории"
 "Сегодня"
 "Извинушки International" в программе Павла Лобкова "Растительная жизнь"
 12.05 "Вы будете смеяться!"
 "Сегодня"
 13.00 "Боевики". "Первая кровь"
 16.00, 17.00 "Сегодня"
 15.05 "Женский взгляд"
 15.35 Детектив "Она написала убийство" (США)
 16.35 "Мачехи и падчерицы". Ток-шоу "Принцип домино"
 19.00 "Сегодня"
 БГТРК
 "Секреты: розыск"! Тайна черного озера
 20.00 Детективный сериал "Тайны следствия-2". 10 серия
 21.45 Серия "Бандитский Петербург"
 "Сегодня вечером"
 23.40 Модный сериал "Секс в большом городе" (США)
 00.20 Детективный сериал "Тайны следствия-2"
 01.20 Голос
 02.20 Серия "Доктор" (США)

Первый канал

07.00 Телеканал "Доброе утро"
 Новости
 10.15 "Земля любви, земля надежды". Сернал
 11.10 "Путь за штукой"
 12.05 "Фабрика звезд-2"
 12.35 Дисней-клуб: "Переменка"
 Новости
 13.15 Х/ф "Человек в железной маске"
 13.00 "Новый день". Новые чудеса света. "Райский сад"
 13.30 "Новый день". Теория невероятности. "Главная тайна жизни"
 14.00 Новости
 16.15 Фигурное катание. Чемпионат мира. Пари. Короткая программа
 16.50 "Парижский антиквар". 2-я серия
 18.00 "Большая стирка"
 Вечерние новости
 19.30 "Фабрика звезд-2"
 20.00 "Это любви, земля надежды". Сернал
 21.00 "Основной инстинкт"
 Время
 22.40 Т/с "Антикиллер". 1 серия
 Церемония вручения наград американской киноакадемии "Оскар-2003"
 23.45 Ночное "Время"
 01.30 "Фабрика звезд-2"
 01.55 "Новый день". Новые чудеса света. "Райский сад"
 02.10 "Фабрика звезд-2"
 03.00 Новости
 03.10 История любви пироманьяка"
 04.05 Фигурное катание. Чемпионат мира

<<РОССИЯ>>

07.45 10.45 "Доброе утро, Россия!"
 Т/с "Провинциалы"
 11.45 Т/с "Кобра. Антитеррор". Фильм 5 - "Венок сонетов"
 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
 ВЕСТИ
 13.15 ПРЕМЬЕРА. "Короткое замыкание".
 14.20 "Ложка любви". Т/с
 15.15 "Экспертиза" БГТРК
 Вести-Бурятия
 15.40 Рек-тайм - время Вашей рекламы!
 "Твой шанс". Интерактивное шоу
 ВЕСТИ
 16.00 "Что хочет женщина". Ток-шоу Елены Яковлевой
 Т/с "Трое израиля всех-2"
 18.15 "Агентство одиноких сердец"
 18.45 "Экспертиза" БГТРК
 Вести-Бурятия
 19.20 "Байгай". Инф. программа
 Прогноз погоды и рек-тайм - время Вашей рекламы!
 19.30 Худою ногат
 Актуальное интервью с генеральным директором фирмы "Окна Ксении"
 С.П. Ощепкова
 Экспертиза Бурятия
 Вести-Бурятия
 20.50 "Комиссар Рекс". Т/с
 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
 ВЕСТИ
 22.30 Вести-Бурятия
 22.40 Прогноз погоды и рек-тайм - время Вашей рекламы!
 "РОССИЯ"
 22.50 "Спокойной ночи, малыши!"
 Т/с "Пропинканы"
 00.00 Т/с "Кобра. Антитеррор". Фильм 5 - "Венок сонетов"
 Ток-шоу ВЕСТИ+
 ВЕСТИ-СПОРТ
 01.40 Т/с "Легенда Багира Банса"
 01.45 "Синемания"
 04.00 "Горячая десятка"
 04.55 "Полицейский патруль"
 Т/с "Твин Пикс" (США)
 05.10 "Агентство одиноких сердец"
 06.25 "Музыка из канала"
 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
 ВЕСТИ
 07.00 Канал "ЕвроНьюс" на русском языке

ТВИКОМ

07.00 "Сейчас". Погода. Гороскоп
 "Лоск"
 "ОБЖ, или ОбиЖенная любовь", телесериал
 Fox Kids на REN TV. Т/с "Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры"
 Fox Kids на REN TV. М/с "Джим Баттон"
 На REN TV. М/с "Инспектор Гаджет"
 09.15 "Большие деньги"
 Марафонга, х/ф
 12.15 "Секреты". Т/с
 13.25 "Вино любви". Теленовелла
 14.30 "Семейные страсти". Ток-шоу
 "Лоск". Погода. Гороскоп
 "Русские в Городе ангелов", т/с
 Fox Kids на REN TV. М/с "Инспектор Гаджет"
 Fox Kids на REN TV. М/с "Джим Баттон"
 Fox Kids на REN TV. М/с "Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры"
 18.15 "ОБЖ, или ОбиЖенная любовь", телесериал
 19.20 "У нас все дома". Т/с
 "Сейчас". Погода. Гороскоп
 20.00 "Лоск". Погода. Гороскоп
 20.35 "Футурама", мульстернал
 21.20 "Русские в Городе ангелов", т/с
 "Сейчас". Погода. Гороскоп
 22.30 "Лоск". Погода. Гороскоп
 23.00 "Кино": "Смертоносные земли"
 01.15 "24". Спорт
 01.30 "24". Спорт
 01.45 "Нокаут". Новости бокса

АРИГ УС

08.00 Границы
 08.25 Есть мнение
 08.30 Восточный экспресс. Погода
 08.50 Жизнь без риска
 09.00 Бетролото успеха
 09.50 Формула успеха
 10.05 "Привести в исполнение", 15 с.
 11.50 Сто чудес света: "Год шакала"
 12.30 Новости
 12.35 Паутнина
 12.45 Новости
 12.50 Тушиите свет
 13.15 Х/ф "Легенда о пинисте".
 Перерыв до 17.00
 17.25 Новости
 17.50 М/с "Гарфилд и его друзья"
 18.20 Победоносный голос верующего
 18.40 Музыкальный подарок
 18.50 То, что надо
 18.55 Т/с "Сезон охоты", 2 с.
 20.00 Новости
 20.25 Восточный экспресс. Погода
 20.45 Формула успеха
 21.00 "Великолепная пятерка": школа № 49 - Гусиноозерская школа № 2
 21.40 Жизнь без риска
 22.00 Смотрите, кто пришел
 22.10 Гуашите свет
 23.40 Восточный экспресс. Погода
 00.00 Новости
 00.35 Новый век
 Состав преступлений
 01.05 Вышин свет
 01.20 Детали

СТС - «БАЙКАЛ»

17.00 Т/с "Тайны Смолвилля"
 Т/с "Друзья"
 18.30 "Частная милиция"
 19.00 Ток-шоу "Девичьи слезы"
 Осторожно, модерн!
 20.30 Комедия на СТС: "Альф"
 20.55 Программа Арины Родионовой "Дефиле от "Италмоды"
 21.00 "Зачарованные", т/с
 22.00 Кино на СТС: "Бестолковые"
 Осторожно, модерн!

НТВ

07.00 Утро на НТВ
 09.55 "Секреты". Т/с "Девичьи слезы"
 11.00 "Сегодня утро",
 Погода на завтра
 "Экстримальный контакт. Акулы"
 "Водные истории"
 "Сегодня"
 "Извинушки International" в программе Павла Лобкова "Растительная жизнь"
 12.05 "Вы будете смеяться!"
 "Сегодня"
 13.00 "Боевики". "Первая кровь"
 16.00, 17.00 "Сегодня"
 15.05 "Женский взгляд"
 15.35 Детектив "Она написала убийство" (США)
 16.35 "Мамочки и падчерицы". Ток-шоу "Принцип домино"
 19.00 "Сегодня"
 БГТРК
 "Встреча". Заслуженная артистка России Т Гергесова
 Рек-тайм - время Вашей рекламы!
 Петербургские встречи. Наши земляки
 Мультфильм ИТВ
 19.20 Док. драма "Преступление и наказание"
 "Сегодня"
 20.40 Детективный сериал "Тайны следствия-2", 11 серия
 Серия "Бандитский Петербург. Крах Альбинонки", 5 серия
 21.45 "Сегодня вечером"
 23.40 "Секреты". Модный сериал "Секс в большом городе" (США)
 00.20 Детективный сериал "Тайны следствия-2"
 01.20 Город
 02.20 Серия "Доктор" (США)

Первый канал

07.00 Телеканал "Доброе утро"
 Новости
 10.15 "Земля любви, земля надежды". Сернал
 Многогодичный фильм "Антикликер". 1-я серия
 "Фабрика звезд-2"
 Дисней-клуб: "Ллойд в космосе"
 Новости
 13.15 Х/ф "Нечаянная любовь"
 "Дамы забытых побегов" "Запредельный конструктор"
 "Новый день". "Колдуны"
 Новости
 16.15 Фигурное катание. Чемпионат мира. Мужчины. Короткая программа
 Т/с "Парижский антиквар". 3-я серия
 "Большая стирка"
 Вечерние новости
 19.30 "Фабрика звезд-2"
 20.00 "Земля любви, земля надежды". Сернал
 "Основной инстинкт"
 Время
 22.40 Т/с "Антикликер", 2 серия
 Док. сериал "Сцена". "Сигнал для "Рыси"
 Ночное "

Четверг, 27

Пятница, 28

Суббота, 29

Воскресенье, 30

Первый канал

07.00 Телеканал "Доброе утро"
 Новости
 "Земля любви, земля надежды". Сериал
 1/с "Антиклипер", 2 серия
 "Фабрика звезд-2"
 "Лицей-клуб. Базз и его команда"
 "Новости"
 "Вещественное доказательство"
 "Новый день". Формула власти. Королева
 "Новый день". "Русский экстрим"
 "Новости штучки"
 Фигурное катание. Чемпионат мира. Пары.
 "Извольная программа"
 "Большая стирка"
 "Вечерние новости"
 "Фабрика звезд-2"
 "Очень любви, земля надежды". Сериал
 "Очень инстинкт"
 "С. Антиклипер". 3-я серия. Заключительная
 Человек и закон
 Ночное "Время"
 "Фабрика звезд-2"
 "Новый день". "Крылья". Майя Плисецкая
 "Аналогия"
 "Новости"
 1/с "Беглец".
 Фигурное катание. Чемпионат мира

<<РОССИЯ>>

07.45 - 10.45 "Доброе утро, Россия!"
 1/с "Привозильщики"
 1/с "Кобра. Антитеррор". Фильм
 "Венок сонетов"
 ВЕСТИ ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
 ПРЕМЬЕРА. "Кроткое замыкание".
 "Лодка любви". 1/с "Экспертиза" БГТРК
 Вести-Бурятия
 Рек-тайм - время Вашей рекламы!
 "Твой шанс". Интерактивное шоу
 ВЕСТИ
 16.20 "Что хочет женщина". Ток-шоу Елены
 Борковской
 17.10 1/с "Трое против всех-2"
 Агентство одиночных сердец"
 ВЕСТИ
 БГТРК
 18.30 "Байкал". Инф. программа
 Прогноз погоды и рек-тайм - время Вашей
 рекламы!
 19.40 "Будьте здоровы!"
 20.05 Ганзан. Международный день театра.
 20.20 "Слово о земле бурятской". К 80-летию
 образования Республики Бурятия
 Вести-Бурятия
 "РОССИЯ"
 "Комиссар Рекс" 1/с
 ВЕСТИ ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
 БГТРК
 22.30 Вести-Бурятия
 Прогноз погоды и рек-тайм - время Вашей
 рекламы! "РОССИЯ"
 22.50 "Спокойной ночи, малыши!"
 1/с "Кобра. Антитеррор". Фильм
 "Венок сонетов"
 ВЕСТИ СПОРТ
 01.40 1/с "Приключение трупа"
 03.45 1/с "Круги на воде"
 05.30 "Дорожный патруль"
 1/с "Линия Пик" (США)
 Агентство одиночных сердец"
 06.50 "Музыка на канале"
 ВЕСТИ ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
 Канал "ЕвроНьюс" на русском языке

ТВИКОМ

"Сейчас". Погода. Гороскоп
 "Лосось".
 ОБЖ. Телесериал
 Fox Kids на REN TV: "Паузэр Рейнджерс, или
 рейнджеры"
 Fox Kids на REN TV: M/c "Ххим Баттон"
 Fox Kids на REN TV: M/c "Инспектор Гаджет"
 05.55 "Большие деньги" и Н. Потоцкий
 "Кино". "Наставшее преступление"
 12.30 "Безумный мир". Док. Фильм
 Телесериал "Вино любви"
 12.30 "Кеменические страсти", ток-шоу
 1/с "Лосось". Погода. Гороскоп
 12.30 "Русские в городе ангелов"
 Fox Kids на REN TV: M/c "Джим Баттон"
 Fox Kids на REN TV: "Паузэр Рейнджерс, или
 рейнджеры"
 12.30 "Музыкальные поздравления"
 12.30 "Дружная семечка". Комедийный сериал
 12.30 "Сейчас". Погода. Гороскоп
 12.30 "Симбосны"
 12.30 "Русские в Городе ангелов", телесериал
 12.30 "Сезас". Погода. Гороскоп
 12.30 "Лосось".
 12.30 "Величайший любовник в мире"
 24. Спорт

АРИГ УС

Профилактика до 17.00
 07.00 "Людички"
 12.30 "Больничный голос верующего"
 12.30 "Михайловский подарок"
 12.30 "Бизнес-экспресс"
 1/с "Сезон охоты", 4 с.
 00.25 Новости
 Восточный экспресс. Погода
 00.35 Радио-информация
 00.45 "Северная Россия"
 00.55 "Северная Россия"
 01.05 "Северная Россия"
 01.25 "Северная Россия"
 01.45 "Северная Россия"
 01.55 "Северная Россия"
 02.00 "Северная Россия"
 02.15 "Северная Россия"
 02.30 "Северная Россия"
 02.45 "Северная Россия"
 02.55 "Северная Россия"
 03.00 "Северная Россия"
 03.15 "Северная Россия"
 03.30 "Северная Россия"
 03.45 "Северная Россия"
 03.55 "Северная Россия"
 04.00 "Северная Россия"

СТС - «БАЙКАЛ»

17.00 Т/с "Тайны Смолвиля"
 17.00 1/с "Друзья"
 17.00 "Частная милиция"
 17.00 Ток-шоу "Девичьи слезы"
 17.00 "Секретно". Погода. Гороскоп
 17.00 Комедия на СТС: "Альф".
 Программа Арины Родионовой "Дефиле от
 Итальянки"
 17.00 "Зачарованные", 1/с.
 00.30 1/с "Дурман любви".
 Детали

НТВ

07.00 Утро на НТВ
 Сериал "Скорая помощь-8" (США)
 Сегодня утром
 Погода на завтра
 "Чистосердечное признание"
 "Сегодня"
 "Квартирный вопрос. Гостиная в оранжевых
 тонах"
 "Сегодня"
 Сериал "Вечный зов", 14 серия
 Гренландский дневник". Профессия -
 Депортёр
 04.50 Криминал
 15.00 16.00, 17.00 "Сегодня"
 "Путешествия натуралиста"
 Детектив "Она написала убийство" (США)
 В затяжном ремонте. Ток-шоу Принцип
 домино".
 19.00 "Сегодня" БГТРК
 Детское время "Бамбахай"
 Рек-тайм - время Вашей рекламы!
 18.30 III Международный телевизионный фестиваль
 эстрадной песни Азиатско-Тихоокеанского региона
 "Белый месяц". Финал. Часть 2
 НТВ
 19.20 "Очная ставка". Ехидна
 "Сегодня" Бандитский Петербург. Крах
 антибиотик. 7 серия и 8 серия, заключительная
 22.45 Модный сериал "Секс в большом городе"
 00.25 Детективный сериал "Тайны"
 следствия-2
 01.10 "Городок" (США)
 01.50 "Кома".
 Окончание трансляции

Первый канал

07.00 Телеканал "Доброе утро"
 Новости
 "Земля любви, земля надежды". Сериал
 1/с "Антиклипер", 2 серия
 "Фабрика звезд-2"
 "Лицей-клуб. Базз и его команда"
 "Новости"
 "Вещественное доказательство"
 "Новый день". Формула власти. Королева
 "Новый день". "Русский экстрим"
 "Новости штучки"
 Фигурное катание. Чемпионат мира. Пары.
 "Извольная программа"
 "Большая стирка"
 "Вечерние новости"
 "Фабрика звезд-2"
 "Очень любви, земля надежды". Сериал
 "Очень инстинкт"
 "С. Антиклипер". 3-я серия. Заключительная
 Человек и закон
 Ночное "Время"
 "Фабрика звезд-2"
 "Новый день". "Крылья". Майя Плисецкая
 "Аналогия"
 "Новости"
 04.05 Фигурное катание. Чемпионат мира

<<РОССИЯ>>

07.45 - 10.45 "Доброе утро, Россия!"
 1/с "Привозильщики"
 1/с "Кобра. Антитеррор". Фильм
 "Венок сонетов"
 ВЕСТИ ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
 13.30 "В поисках приключений"
 14.20 "Лодка любви". Т/с "Эль Греко"
 05.35
 ВЕСТИ БГТРК
 15.30 Вести-Бурятия
 15.40 Рек-тайм - время Вашей рекламы!
 15.45 "Прикосновение к верности"
 ВЕСТИ
 16.20 "Моя семья"
 17.15 "Комната смеха"
 18.15 "Агентство одиночных сердец"
 19.00 ВЕСТИ
 БГТРК
 19.30 "Байкал". Инф. программа
 Прогноз погоды и рек-тайм - время Вашей рекламы!
 19.40 "Сибирской ночи, малыши!"
 20.00 Клуб "Театр + ТВ"
 01.10 Х/ф "На линии огня" (США)
 03.40 Фигурное катание. Чемпионат мира Оригинальный
 танец
 04.00 "Дорожный патруль"
 05.35 Т/с "Танк Пикс" (США)
 06.05 "Агентство одиночных сердец"
 06.30 "Музыка на канале"
 ВЕСТИ ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
 07.15 Канал "ЕвроНьюс" на русском языке

ТВИКОМ

07.00 "Сейчас". Погода. Гороскоп
 07.20 "Лосось".
 07.25 "Радар-Спорт"
 08.00 Fox Kids на REN TV. Т/с "Паузэр рейнджерс, или
 рейнджеры"
 08.25 Fox Kids на REN TV. M/c "Джим Баттон"
 08.50 Fox Kids на REN TV. M/c "Инспектор Гаджет"
 09.15 "Кино". "Вечерние новости в мире"
 11.30 "Сибирской ночи, малыши!"
 12.30 "Безумные миры". Док. фильмы
 13.30 "Вино любви". Теленовела
 14.30 "Семейные страсти". Ток-шоу
 15.30 "Лосось". Погода. Гороскоп
 15.50 "Русские в Городе ангелов", телесериал
 17.00 Fox Kids на REN TV. M/c "Инспектор Гаджет"
 17.25 Fox Kids на REN TV: "Джим Баттон"
 17.55 Fox Kids на REN TV: "Паузэр рейнджерс, или
 рейнджеры"
 18.00 "Музыкальные поздравления"
 18.15 "Медики". Комедийный сериал
 20.00 "Сейчас". Погода. Гороскоп
 20.25 "Симпсоны"
 21.20 "Русские в Городе ангелов", телесериал
 21.30 "Сейчас". Погода
 21.50 "Лосось".
 22.00 "Кино": "Убей или умри"
 01.00 "24". Спорт
 01.15 "24". Спорт

АРИГ УС

08.00 Границы
 Есть мнение
 Восточный экспресс. Погода
 Спорт
 Женщины без риска
 Без протокола
 Формула успеха
 10.05 Состав преступлений
 10.20 Высший свет
 10.35 Т/с "Привести в исполнение", 17-18 с.
 12.25 Публичные люди
 13.00 Новости. Спорт. Погода
 13.15 Состав прес света: "Орангутанг - лесная сирота"
 Первый до 17.00
 17.00 Новости
 17.25 M/c "Гарифин и его дружи"
 17.50 Победоносный голос верующего
 18.20 Музыкальный подарок
 18.50 Жизнь без риска
 18.55 Любопытные истории
 19.30 Публичные люди
 19.45 Восточный экспресс. Погода
 Формула успеха
 21.00 ТК "Ариг Ус" представляет: Теленгра
 Гимнастика № 14-школа № 56
 21.35 К. Денев в детективе "Ненприятности агента"
 22.35 Смотрите, кто пришел
 23.25 Восточный экспресс. Погода
 00.00 Новости
 00.35 Ток-шоу "Поединок"
 01.40 "Чистые свет"

СТС - «БАЙКАЛ»

17.00 Т/с "Тайны Смолвиля"
 18.00 1/с "Друзья"
 18.30 "Частная милиция"
 18.30 Ток-шоу "Девичьи слезы"
 19.00 "Секретно". Погода. Гороскоп
 19.30 "Секретно". Погода на ТСС: "Альф"
 20.30 Программа Арины Родионовой "Дефиле от
 Итальянки"
 21.00 Т/с "Зачарованные"
 22.00 Кино на СТС: "Золотой ребенок"
 00.00 Осторожно. модерн!
 00.30 Детали

07.00 Утро на НТВ
 Сериал "Скорая помощь-8" (США)
 Сегодня утром
 Погода на завтра
 "Чистосердечное признание"
 "Сегодня"
 "Квартирный вопрос. Гостиная в оранжевых
 тонах"
 "Сегодня"
 Сериал "Вечный зов", 14 серия
 Гренландский дневник". Профессия -
 Депортёр
 04.50 Криминал
 15.00 16.00, 17.00 "Сегодня"
 "Путешествия натуралиста"
 Детектив "Она написала убийство" (США)
 В затяжном ремонте. Ток-шоу Принцип
 домино".
 19.00 "Сегодня" БГТРК
 Детское время "Бамбахай"
 Рек-тайм - время Вашей рекламы!
 18.30 III Международный телевизионный фестиваль
 эстрадной песни Азиатско-Тихоокеанского региона
 "Белый месяц". Финал. Часть 2
 НТВ
 19.20 "Очная ставка". Ехидна
 "Сегодня" Бандитский Петербург. Крах
 антибиотик. 7 серия и 8 серия, заключительная
 22.45 Модный сериал "Секс в большом городе"
 00.25 Детективный сериал "Тайны"
 следствия-2
 01.10 "Городок" (США)
 01.50 "Кома".
 Окончание трансляции

Первый канал

07.00 Новости
 "Шутка за шуткой"
 08.00 Новости
 Т/с "Флиндерс"
 08.10 Детский сериал "Твинсики"
 09.20 Играй, гармонь любимая!
 10.00 Слово настыря
 10.15 Здоровье
 11.00 Новости
 11.10 Смак
 11.30 Смехопанорама Евгения Петросяна
 Одесса".
 12.55 "Путешествия натуралиста"
 13.25 "Серебряный шар"
 14.05 Умницы и умники
 14.35 "Геркулес"
 15.00 "Русская рулетка"
 15.05 "Снеивагон до Воркуты". Документальный фильм
 15.10 "Комедия Леонида Гайдая "Опасно для жизни!"
 15.15 "Большие родители". А. Тунолов
 16.35 "Слабое звено". А. Тунолов
 17.35 Мы делаем "Бразаш".
 18.00 Живая природа. "Братъя по крови" (закл. серия)
 Времена
 19.00 КВИ-2003. Высшая лига
 20.10 Стихи Сигал в боевике "Мерцающий"
 20.20 Бокс. Бон сильнейших профессионалов мира. Дэвид
 Туа - Хасим Рахман
 01.05 Майкл Даулз в триллере "Траффик"
 01.45 Х/ф "Поеzда в Индию"
 06.30 "Николай Озеров. Пять лет без комментария"

<<РОССИЯ>>

08.00 "Возвращение блудного попугая". Сто пуговиц".
 Мультифильмы
 08.25 Х/ф "Взрослые дети"
 09.35 "Кино-история Глеба Скороходова"
 09.45 "Джуманджи". M/c
 10.05 "Студия "Здоровье"
 10.40 "Золотой ключ"
 11.00 "Сборная России". Спортивная программа
 11.25 "Военная программа"
 11.45 "Свободные покоры". Теленогра
 12.00 "Спорт одиночка". Теленогра
 12.45 "Вечерние новости"
 12.55 "Шутка за шуткой"
 13.00 "Сам себе режиссер"
 13.15 "В поисках приключений"
 13.30 "Кауксанаторов"
 14.00 "Большой кинотеатр"
 14.20 "Х/ф Телохранитель"
 14.40 "Улагур"
 14.55 "Кто хочет стать миллионером?"
 15.00 "Последний герой-3"
 15.25 "Что? Где? Когда?"
 15.40 "Фантастический триллер "Погоня за смертью"
 15.55 "Футбол. Отборочный матч чемпионата Европы".
 16.00 "Х/ф "Китайский дружинник"
 16.20 "Х/ф "Китайский дружинник"
 16.30 "Шутка за шуткой"
 1

22.03.2003

№1 (37) 20699

БУРЯД үНЭН

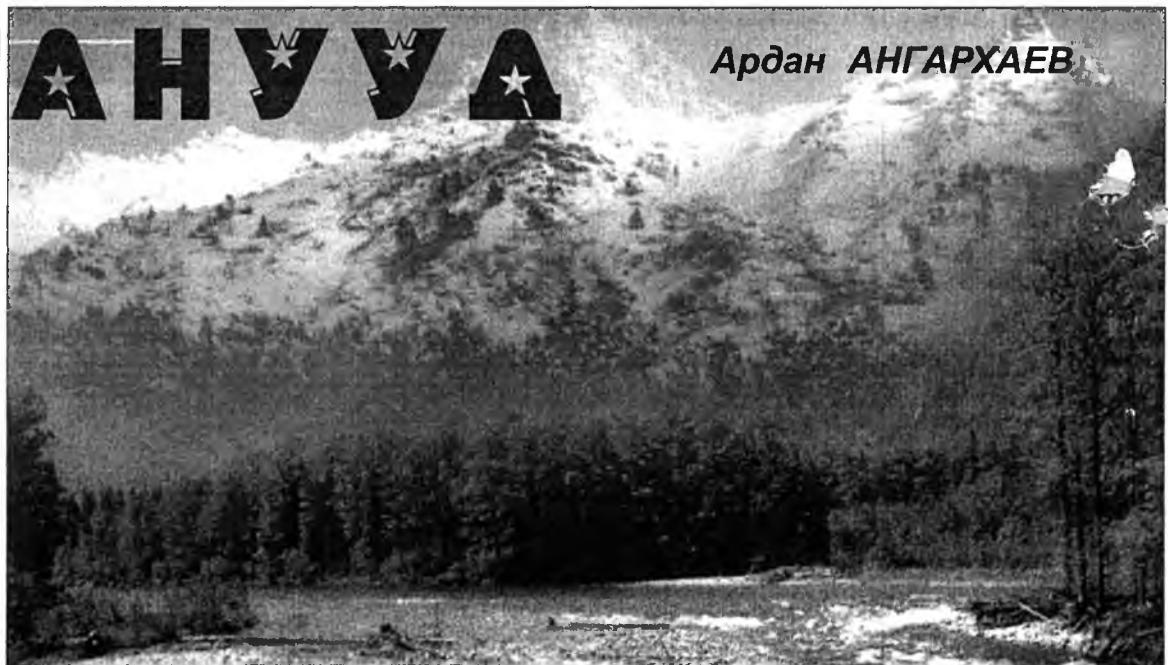
Уран

723

6

МУНДАРГАНУУДА

Түүрээлгэ

Ардан АНГАРХАЕВ

Үнсэг сагаан дэлхэй... Анха түрүүн иигэжэ түүрээнд үльгэршэн агууехэ хүн байгаал ёнотой...

Үүрэй толоной задархада, үлгэндэлхэй үнсэгтэй сайража байгаша.

Одо мүшэд унтаржа эхидэг. Ниодэндэ арай гэжэ торо- солдодог, нүлэмхи ошон мэтэ заримашуулын түрүүшүн нэбшээнд үлеэгдэн бүхэшэдэг.

Баатарай үбсүүндэхи тобшо мэтэ томонууд, бадма сэсэг мэтэ элихэнүүд нүгөөдүүлүн үшвээл бадархаар байх...

Агууехэ хадаа тэдэнэр унтаржа үгэнгүй, иигэжэ үнхихэн алан дүрэн байна гэжэ артаг тоорготгүү арюухан сэдэхэлдээ айдар багадаа бодогшо нэм... нүүдэнь ойлгооб - тэдэнэр юрэл газартай дутэ...

Мүннэ би сог залитай одо мүшэдэй шэртэн шэртэн зогсоходоо, агууехшэй, дүтэшье, маанадтаа түрэлший гэжэ этигэхэ аурамни хүрэдэг.

Үбэлдэе Үүрэй солбон уулын саанаа улаан наранай бултайтар нүнидүүрэн бусалдан бодолжо үүлшины зула мэтээр толоржо байдаг.

Мундартанууд... Ушее урид мундартануудай широн шобх орьёлнууд улаахан үнгөөр залаалшадаг, харааар байтар ягааржа эхилдэг; дарханай хүснэгий хөөргүн үлеэсээ доор хяйын галай нюдэ далтираар сасаршахада, буладай үнгын алтан ухаар миралан бэлигэн- тэшэхэ мэтээр байсануудай хаяа түяаржа байха. Ханхинама тунгалаг агаарта хаданууд тон элихэнээр харгадаха; гарваар наrbайгаал хаа, тэдэндэ хүрэшэөөр, хутагын эри мэтэ хурса эрмэгүүдтэн хургадаа отоложкорхон нанагдаха.

Наранай түрүүшүн элшэ Мундартануудай эгээл зүүн орьёлтие Уран гоохонай алтан утанаанд набагшалаадхидаг.

Тийгээд лэ нараний толон орьёлно орьёлдомжан ошноо, олон мянган байсануудай олон ондоо түнхэйтэй хасарнуудаар урдан доошолно - байтараа хүхин хөөрэн, хүгжэн наадан эхилнэ, тийгэншүгий яахаб! Мундартануудай хэлбэри түхэлнөө гайхалтай нөнин хайхан юмэн үгүй, эдэ орьёлнуудай үндэрхээ хаймадаахада - хизааргүй ехэ дэлхэй, юушье хэжэрхихэ, хаанашье харбан хүрэшэх арга боломжо агаархаа ногтоон мэдрхээр!

Үглөөнэй энэ уран зурагаа нюдөө наалгаангүй зогсожол байхаш... Хүлгэрхийн хургадай хийтэндэ дааран жэбэгэнэтэр...

Багадаа нургуулидаа ошожо ябахадаа, Мундартанууд тээшэ хараад лэ дүгшагша нэм - мүннэ гайханаб: гүнзэгий саан соогуур гаргааран уйтан зүргөөрөө таамаг алхалан, орьдоошие хажуушаа гаргашагүй нэм.

Эгээл энэ үедөө Мундартануудай, нээрээшье, Алтан Мундартанууд гэжэ этигэгшэ бэлэй!

Барихада баригдашагуй элшэ түяанай эзэрхэн дабахада, гансатаа дабагдашагуй далаан уула хадын үбсүүндээгүүр зуун янзын зураг хүрэг нюдэ сабшаха зуура хэлгэн хубилган зураад, залгад, хээлээд гарашахада - түби дээрэмний юмэн бүхэн өөрийн нахатай, ханхатай, сагтай гэжэ гайхалтай нонороор сэдхэл соо ниидэн орошодог.

Эгээл иигэжэ эртэ урдын үедэ саг тухай анха түрүүн анхаран ойлгогдэх ёнотой.

...Эгээл эртын эртэ урдын урда сагтаа болонон юм хаш... Амитадай түлөөлгүүдэй агууехэ суглаан зарлагдаба. Бултаа ерэбэ.

Бутын хоорондохи буурсагтаа ногооний набшаа доро хороод харгадахагүй бишыхан хулгана, баран ангуудын шэшэрүүлэн айлгадаг бар, хорхойдо хориггүй хонин, тээбэгэр ехэ тэмээншие ерэбэ. Гахай хоршогоноо бии болоод, нохой хусаадхиба. Могойн хоротойгоор эшихэрхэдэ, туулаай наалганай бүмбэйхэдэжэ нууба. Ухэр морин хоёр эбтэхэнээр зэргэлэн зогсоно. Бэшнээний наажаан наадалжа, бэшэн модоной оройгоор ахалдажа, абирия ябана. Тийхэндээ тахяа сошон донгодаад, абана. Аяар дээгүүр арбан гурбан тархяа үргэн, тэнгэрийн дуун мэтээр луутай лужаганаад ахахада, бултаа жэхын, нүгэдэн нүрдэн байна.

Агууехэ хадаа тэдэнэр унтаржа үгэнгүй, иигэжэ үнхихэн алан дүрэн байна гэжэ артаг тоорготгүү арюухан сэдэхэлдээ айдар багадаа бодогшо нэм... нүүдэнь ойлгооб - тэдэнэр юрэл газартай дутэ...

Мүннэ би сог залитай одо мүшэдэй шэртэн шэртэн зогсоходоо, агууехшэй, дүтэшье, маанадтаа түрэлший гэжэ этигэхэ аурамни хүрэдэг.

Энэ суглаан дээрээ тэдэнэр саг гээшье арбан хоёр амитанай нэрээр хэмжэн тэмдэглэхэ, жээлыэдэл арбан хоёр нарада хубааха гэжэ хэлсэбэд.

Тээд хэнхээ эхилжэ сагаа тооююхийг дээрээ арсалдашада, нүни дүүрэн арсалдаба, үүлэй нүүлдээ иигэжэ тогтообо: хэн мандажаа ерэхэн нарые эгээл түрүүн харанаб, тэрэнэйл нэрэхэн саг эхилэгдэжэ тоо- логдохо.

Тэмээн гойногор ута хүзүүгээ үшвээ гойногийгээд, зүүн тээшээ хараад хэбтэшэбэ.

Гансаа бишыхан хулгана үрэл мэтэ урмагүй жаахан нюдөөрөө бэлтээнээр, наранай гарааха зүг тээшэ оройдоошие харангүй, ногооной узууртаа наараханана. Тэрэндээ хэншие тооногүй, обёорношигүй, нэршэгэнхээдэй шэлээржээ, шоо үзэжэ, хэн нэгэннийн турьяна, шуухирна, зандарна.

«Наран! Наран гарашаба!» - гэжэ гэнтэ хулганаан пис-пис гэжэрхэб!

Тэрэхадын орьёлнуудтаа наадажаа байнаар наранай элшэ түяан тээшээ заажаа байгаа нэм...

Хаана ямар хадын хормойдо энэ ехэ энэ суглаан болоюм кий?... Ази түбин али үбсүүндэ?.. Тээд хамаагүй - ханаанье болонон бай! Газар дэлхэймийн ганса нэгэн! Олон эсэгын үринэрые үбэр бэедээ няажа, үргэн тэжээхэн үлгэн ехэ дэлхэймийн!

Хадануудай нюор шарайн мандажаа байнаар наранай түяан доро хубилжа, үзлэгэжэ байхые харгадаа, саг гээшмийн дайда дэлхэйн нюоруу дээрэ ойлгосотой юм байна, замбуулийн гүн соо турэдэг юм хаш, тийхэдэ дайда дэлхэй, замбуулийн сагай гүйдэл соо бүрилдэн бии болоод, тогтолтон борон байна гэжэ ойлгохош.

Хадануудай нюор шарайн мандажаа байнаар наранай түяан доро хубилжа, үзлэгэжэ байхые харгадаа, саг гээшмийн дайда дэлхэйн нюоруу дээрэ ойлгосотой юм байна, замбуулийн гүн соо турэдэг юм хаш, тийхэдэ дайда дэлхэй, замбуулийн сагай гүйдэл соо бүрилдэн бии болоод, тогтолтон борон байна гэжэ ойлгохош.

Хадануудай хормойдо нүүдээ сагаа байнаар наранай элшэ түяан дээрэхэн шааху хайраамгүйгээр шаражаа байхада, хадануудай аргуу боро унажаа байхые харгадаа, саг гээшмийн дайда дэлхэйн нюоруу дээрэ ойлгосотой юм байна, замбуулийн гүн соо турэдэг юм хаш, тийхэдэ дайда дэлхэй, замбуулийн сагай гүйдэл соо бүрилдэн бии болоод, тогтолтон борон байна гэжэ ойлгохош.

Хадануудай хормойдо нүүдээ сагаа байнаар наранай элшэ түяан дээрэхэн шааху хайраамгүйгээр шаражаа байхада, хадануудай аргуу боро унажаа байхые харгадаа, саг гээшмийн дайда дэлхэйн нюоруу дээрэ ойлгосотой юм байна, замбуулийн гүн соо турэдэг юм хаш, тийхэдэ дайда дэлхэй, замбуулийн сагай гүйдэл соо бүрилдэн бии болоод, тогтолтон борон байна гэжэ ойлгохош.

Хадануудай хормойдо нүүдээ сагаа байнаар наранай элшэ түяан дээрэхэн шааху хайраамгүйгээр шаражаа байхада, хадануудай аргуу боро унажаа байхые харгадаа, саг гээшмийн дайда дэлхэйн нюоруу дээрэ ойлгосотой юм байна, замбуулийн гүн соо турэдэг юм хаш, тийхэдэ дайда дэлхэй, замбуулийн сагай гүйдэл соо бүрилдэн бии болоод, тогтолтон борон байна гэжэ ойлгохош.

Хадануудай хормойдо нүүдээ сагаа байнаар наранай элшэ түяан дээрэхэн шааху хайраамгүйгээр шаражаа байхада, хадануудай аргуу боро унажаа байхые харгадаа, саг гээшмийн дайда дэлхэйн нюоруу дээрэ ойлгосотой юм байна, замбуулийн гүн соо турэдэг юм хаш, тийхэдэ дайда дэлхэй, замбуулийн сагай гүйдэл соо бүрилдэн бии болоод, тогтолтон борон байна гэжэ ойлгохош.

Хадануудай хормойдо нүүдээ сагаа байнаар наранай элшэ түяан дээрэхэн шааху хайраамгүйгээр шаражаа байхада, хадануудай аргуу боро унажаа байхые харгадаа, саг гээшмийн дайда дэлхэйн нюоруу дээрэ ойлгосотой юм байна, замбуулийн гүн соо турэдэг юм хаш, тийхэдэ дайда дэлхэй, замбуулийн сагай гүйдэл соо бүрилдэн бии болоод, тогтолтон борон байна гэжэ ойлгохош.

Хадануудай хормойдо нүүдээ сагаа байнаар наранай элшэ түяан дээрэхэн шааху хайраамгүйгээр шаражаа байхада, хадануудай аргуу боро унажаа байхые харгадаа, саг гээшмийн дайда дэлхэйн нюоруу дээрэ ойлгосотой юм байна, замбуулийн гүн соо турэдэг юм хаш, тийхэдэ дайда дэлхэй, замбуулийн сагай гүйдэл соо бүрилдэн бии болоод, тогтолтон борон байна гэжэ ойлгохош.

Хадануудай хормойдо нүүдээ сагаа байнаар наранай элшэ түяан дээрэхэн шааху хайраамгүйгээр шаражаа байхада, хадануудай аргуу боро унажаа байхые харгадаа, саг гээшмийн дайда дэлхэйн нюоруу дээрэ ойлгосотой юм байна, замбуулийн гүн соо турэдэг юм хаш, тийхэдэ дайда дэлхэй, замбуулийн сагай гүйдэл соо бүрилдэн бии болоод, тогтолтон борон байна гэжэ ойлгохош.

Хадануудай хормойдо нүүдээ сагаа байнаар наранай элшэ түяан дээрэхэн шааху хайраамгүйгээр шаражаа байхада, хадануудай аргуу боро унажаа байхые харгадаа, саг гээшмийн дайда дэлхэйн нюоруу дээрэ ойлгосотой юм байна, замбуулийн гүн соо турэдэг юм хаш, тийхэдэ дайда дэлхэй, замбуулийн сагай гүйдэл соо бүрилдэн бии болоод, тогтолтон борон байна гэжэ ойлгохош.

Хадануудай хормойдо нүүдээ сагаа байнаар наранай элшэ түяан дээрэхэн шааху хайраамгүйгээр шаражаа байхада, хадануудай аргуу боро унажаа байхые харгадаа, саг гээшмийн дайда дэлхэйн нюоруу дээрэ ойлгосотой юм байна, замбуулийн гүн соо турэдэг юм хаш, тийхэдэ дайда дэлхэй, замбуулийн сагай гүйдэл соо бүрилдэн бии болоод, тогтолтон борон байна гэжэ ойлгохош.

Хадануудай хормойдо нүүдээ сагаа байнаар наранай элшэ түяан дээрэхэн шааху хайраамгүйгээр шаражаа байхада, хадануудай аргуу боро унажаа байхые харгадаа, саг гээшмийн дайда дэлхэйн нюоруу дээрэ ойлгосотой юм байна, замбуулийн гүн соо турэдэг юм хаш, тийхэдэ дайда дэлхэй, замбуулийн сагай гүйдэл соо бүрилдэн бии болоод, тогтолтон борон байна гэжэ ойлгохош.

Хадануудай хормойдо нүүдээ сагаа байнаар наранай элшэ түяан дээрэхэн шааху хайраамгүйгээр шаражаа байхада, хадануудай аргуу боро унажаа байхые харгадаа, саг гээшмийн дайда дэлхэйн нюоруу дээрэ ойлгосотой юм байна, замбуулийн гүн соо турэдэг юм хаш, тийхэдэ дайда дэлхэй, замбуулийн сагай гүйдэл соо бүрилдэн бии болоод, тогтолтон борон байна гэжэ ойлгохош.

Хадануудай хормойдо нүүдээ сагаа байнаар наранай элшэ түяан дээрэхэн шааху хайраамгүйгээр шаражаа байхада, хадануудай аргуу боро унажаа байхые харгадаа, саг гээшмийн дайда дэлхэйн нюоруу дээрэ ойлгосотой юм байна, замбуулийн гүн соо турэдэг юм хаш, тийхэдэ дайда дэлхэй, замбуулийн сагай гүйдэл соо бүрилдэн бии болоод, тогтолтон борон байна гэжэ ой

22.03.2003

№1 (37) 20699

БУРЯД ГАЗЕТА

УРАН

ЧИМ

8

«ЛИТЕРАТУРНА УЛААН-ҮДЭ»

Наяын үдээрүүдэгээ рес-
публикин аймагуудаа Улаан-
Үдэ хотодомнай гуша гаран
багшанар «Литературна хизаар
орондоо шэнжэлэгтэ» гэхэн
семинарта сугларбад.

Тус хэмжээн хоёр хоногий
туршиа соо ябуулгадаа. Ерээн
багшанар нийслэл хотын түүхээ
газарнуудаар мэдээж хизаар
орондоо шэнжэлэгтэ А.Л.Се-
ребряковагай «Литературна
Улаан-Үдэ» гэхэн экспкурсиин
автобусой маршуудаар яваан
байна. «Улаан-Үдэ хотоёо шэнэр
хараж, дахин дахин нонирхол-
жо, гайхажа ябаабди», - гэжэ
тэдэхэлэндээ. Тийн энэхэн
гадна тэдэнэртэ хотын 17-дохи
нургуулиин «Контакт» гэхэн
клубта, Хоца Намсараевийн
хийнчилгээний хоногийн
зүйлүүдэд олон тохиолддог
байна.

Литературна
музейдээ, Д.-Р.Батожабайн
нэрэмжэтээ номийн сандын уран
зохёолшодтой, эрдэмтэдтэй,
«Олимп» гэхэн зохёолшодой
бүлэгээг түлөөлгэшэнэртэй,
уран зохёол шэнжэлэгшэдтэй,
Гүрэнэй архивийн худалдаан
рилгэгшэдтэй нонирхолтой
уулзалганууд үнгэргэгддээ юм.

Литературна
музейдээ сэх
нонин лекциондүүдээс хэлэбэшгэй
эрдэмийн доктор, ИМБИТ-эй
фольклористика ба литературов-
еденин таңагасы даагша
Б.Д.Баяртуев, Хангаловай нэрэмжэтээ
түүхээгээ музейн эрдэмийн
хүтэлбэрилэгшээ Д.А.Фролов хөөрөжээ
байна. Хүдээ инотагуудай
нургуулинуудаа хайшан гээд

зүйлүүр литературна музей
эмхидхээс тухай сугларааг адта
Д.А.Фролов хөөрөжээ. Сем зори
хоёрдохи үдэр Д.-Р.Батожабайн
нэрэмжэтээ эдиршүүлэй номийн
сандын уран зохёолшод Константины
Карышевийн «Чудодөй» гэхэн
шэнэ номтой танилсангаа үнгэрээ.
Суглархан багшанартын энэ
семинар эхэхийн шэнжээ ябуулга
эмхидхэгдэхээр хараалагдаа.

Тус семинар эдиршүүлэй
хизаар орондоо шэнжэлэгтэйн ба
энэшалгын рееспубликанскаа
түбийг үүссэлээр түрүүшүүшиээ
үнгэрэгдэхэн байна.

Янжима ЖАПОВА:

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б.Д.Баяртуев
үгээ хэлэнэ.

ТОБШО нОНИНУУД

Монгол ороной аймагай тол-
гойлогшонордоо болон олзын хэрэг
эрхилгэшдээ бүридэхэндөлөгдэг манай
республикаад дүрбэн үдэр айшалбаа.
Энээндээ нүүлээр холбоо харилсаанай
хэлсэн баталгадаа.

Улаан-Үдээ хүдэлхэн барилгын
хэрэгсэндээдэй яармагта бүхын дээрээ 40
гаран предприяти хабаадаба. Аяар
Москвагай, Самарын, Екатеринбургын,
Сибирийн болон Алас Дүрнэ зүгэй
хотонуудай үйлэдэхрийнүүд эндэхэд хабаада-
ханийн хайшаалтай.

Манай республика дотор олон үндэхэн
яжатан ажайуудаг гэжэ бултанд мэдээжэ.
Нажан еврей яжатан «Пурим» гэхэн
арадаагаа хайндер тэмдэглээ. Харин
үсэгэлдээр азербайджан арадай
түлөөлгэшэд Шэнэ жэлээ угтаба.

Агын автономито тойрогой захиргаан
хүдээ ажайыда хүдэлхээ дуратай
залуушуулын урмаршиудаа хийлбээ. Аяаа
ут гарбалтай Буряадай түрэнхийн хүдээ
ажайын академидэ нурагдаг 4-дэхи ба 5-
дахи курсын оюутадтай тойрогой
хүтэлбэрилэгшэд, ерэжэ уулзаа. Залуу
мэргэжэлтэндээ гэр байра, нэгэ толгой
мал ба 15 мянган түхэргэж үгэхээр бэлэн
байнаа тэдэхэдээ.

Ойн ажайын хүдэлмэрилэгшэдэй
суглаан энэ долоон хоногто болобо.
Зүйлээндээ хэлсэгэхэн гол асуудалнууд-
дай дундаа ойн түймэрхеэ нэргүлэмжийн
хэмжээндээ байнаа.

Северобайкальск - Буряадай хангаса
найтай хото гэжэ нээрэгдэбэ.

«Буряадай үлгэр, тэрээниие
гүйсэдхээс ёё заншал, саашанхий
хүжэлтын хараа шэгэл» гэжэ нэрэлтэй
эрдэмийн-практическа конференци
үсэгэлдээр эхилбээ.

Дандар Аюшееевэй нэрэмжэтээ
хүжэлмийн-гуманитарийн лицейн «Бру-
сничка» ансамбл Владимир хотодо
Буяэрэссиин харалганд шалгаржа, 2-дохи
шатын дипломой лауреат болобо.
«Брусничка» хадаа ганса Буряад
Республикее башэ, мун бүхын Сибирийн
энэ харалганд түүлэлтэн байна.

Тайланд гүрэндээ үнгэргэгдэхэн тайска
боксоор дэлхийн чемпионадтаа нюта-
гийн басаган Ксения Бальжинимаева
түрүүлжээ гаралаа.

Бадма ЯКШЕЕВ.

ЁГО ШУЛЭГГЭЙ УДХААР

Г.Чимитов

ТАБАН ХУРГАН

Хабаадаха нюурнууд:
Эрхы.
Долёбор.
Дунда хурган.
Нэрэгүй хурган.
Шэгши.

Табан хурган
Таараха нэгээг ядаба ха.
Алийн эх туягтай гэжэ
Арсададаа ха.
Эрхы (өөдэрхэн).
Эй даа, хөөрхий баарманууд!
Минийн хайгаар таанад
Мэндэ байханаа мэдэгэгүйт.
Хаба соогоо магтанаб,
Хамаг хэрэгтэйн ябуулнаа..

Долёбор (гэнтэй).

Таанад миний угы хаа,
Тархяа алдаа нэнтэ...
Хэрэгтэй хэрэгтэй заримы
Хэн дуудажаасарнаб?
Зэмэ хэнэн зониин
Хэн занад табинаб?
Бил гүй даа!

СЦЕНКЭНҮҮД

Г.Чимитов

Дунда хурган (түргэн).

Байх даа!
Намда бү өөдэрхэ, хүхыж,
Нийнажа орхижураб!

Шэгши (шэнгэхэн хоолойгоор).

Нимхалш, жааханш,
шагтагарш гэжэ
Намай зариман шамарлагша.
Харин би урдааны
«Имээхэн» гэжэ
Харюусагшаб.

Нэрэгүй хурган (нухдтөө ойлгуулан).

Ганса гансаараа ябахадаа,
Газар хороохогийн элихэн даа.
Мүр мууре харахадаа,
Мүхөөгөө угзэхмийн зүйхэн даа:
Хэрбээ бидэнэр бултадаа
Хэрүүлээс орхөдээ элзэрэх хаа,
Хэнэйш байгаа хаа сүхарихагүй,
Хэнхээш, юрдээ, айхагүй,
Хэсэйтэй шанга балтадаа,
Хүдэр июдарга болохобди!

Энэхэнэх хойшио табан хурган ехэ
Эбтэй болоо нэн гэхэ.

Рассказай УДХААР

ТА

Ц.НОМОТОЕВ.

Наадаха нюурнууд:

Булад - пионер, нурагша.

Валя, Дулма - нургуулиин наха хүсөөгүй басагад.

Таалга соо. Валя Дулма хоёр эрээн платитай, сэгээн сэнхир
илюэтэй кукляя халтар хара мийсгийдээ мордуулжна наадана.
Тээд тэрэнд ходол унашана.

Дулма (дурд гутан). Ши юундэ унаашибши!

Валя (иходоо ех болгон). Дулма, юундэ ши гэнэ гээшшибши?

Энэшина заахан хүүгэд башэ, театрта дуу дуулдаг артистка хо
юм.

Дулма. Тээд хэн гэхэ һэнэбий?

Валя. Та гэхэ байгааш!

Дулма. Угы, би та гэхгүй: ши, ши...

Валя (ураллаа ута болгол). Буладхай, өө Буладхай!

Улаан галстутгай, елыгэр наимаан хара ўнэтэй Булад хүбүүн
столийн шаанаа гүүгаад, уротгоо бэлдэжэ байханаа басагад тээш
харана.

Булад. Юун болооб?

Валя. Дулма күкүлемэн ши, ши гэнэ.

Булад (энэхүүлэн). Валя, ши юундэ хобуушан шэнги халгад
гэхэд, ингэнэл тигнээл гэнэш? Өү тийнг!

Валя. Болёб (ахынгаа урдаанаа гайхангяар харана). Томо
хүнин ши гэжэ болоогт юм гү?

Булад. Угы, ех хүнине ши гэжэ болоогт юм даа.

Дулма (Буладд урдаанаа харан). Ши гэхээ болёб.

Басагад ханаагаа амарангяар наадана. Дулма аман соогоо «та,
та» гэжэ гүбэрээ.

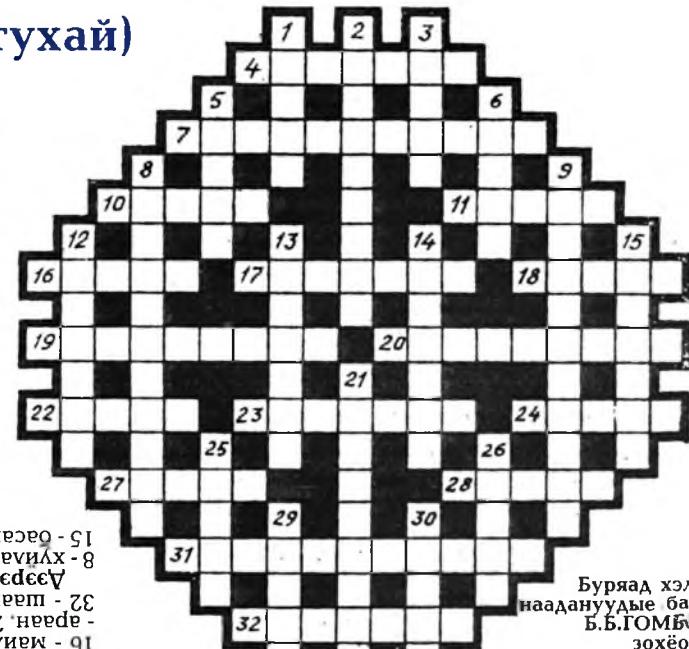
Ажаглалта: мийсгийн орондо ондоошиб амита абаходаа
болово.

КРОССВОРД (ЭЛДЭБ ЮУМЭН ТУХАЙ)

Хажуу гээшээ: 4 - залуу бодо мал. 7 - шэн зоригто ябадал,
йлэх хэрэг. 10 - урданай эхэнэрүүдэй зүүдхэл. 11 - ургамал
арха элдэхэдээ хэрэглэдэг байгаа). 16 - хада уулын үбэр тала. 17
- ўнанай амитан. 18 - ўнэтэ түмэр. 19 - шубуун. 20 - эсрэгүүсэн
тэмээл. 22 - шүүн. 23 - аман зохёолийн жанр. 24 - шүдэглэмэл
зохёолийн нэгэ хүб. 27 - адуунай шанагдаан шүүн. 28 - нэгэ
отог зоний толгойлго. 31 - хэхэг хэхэгээр ургадаг талын
ургамал. 32 - хабтагайгаар шобхолгодонон модон гү, али түмэр.

Дээрхээ доошоо: 1 - дарханай зэмсэг. 2 - аялган үзүүлдэй
бэшэхэ дүрим. 3 - мийсгий түрэлэй мяахаша амитан. 5 - «сэбэр»
гэхэн ухдатай түбэд нэрэ. 6 - газар бүрхөөжэ байдаг хий бодос.
8 - эрдээндээ ябадаа шанга халхин. 9 - хүнине баалга, дарлаага.
12 - шажан бурханай хэрэгсэл. 13 - хотын ўбшиэн. 14 - шэлбүүхээ
модон. 15 - хүбүүн (антоним). 21 - сэсэгтэй ургамал. 25 - ламын
малгай. 26 - хүдэй ялан. 29 - юумэнэй носоходо бин болодог
бодос. 30 - уухаа юумэн.

Ажаглалта: хүбүүн эхэ - эхэ.

Буряд хэлээр
наадануудын баатар
Б.Б.ГОМБЭЕВ

зохёогдоо.

Захааминай
аймагийн Мэлэ нюотаг.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикин Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Генеральна директор - ахамад редактор
А.Л.АНГАРХАЕВ.
Редактор Г.Х.ДАШЕЕВА

Манийн адрес:
670000, Улаан-Үдэ хото,
Каландаришишилнин үйлсэ,

Газетэх хэблэлэй 2
хуудаан хэмжээтэй.

"Республиканска типографи" гэхэн
АО-до газетэ 3360
хэхэээр хэблэгдээ.

Индекс 50901.

Директорийн телефон: 21-40-45.

Хамтын хэхэг - 54860.

Хэблэлдэ
тушаагдаан саг - 17.00.